

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 13.09.2021

§ 104

Valtuustoaloite: Lahdessa tulee selvittää kestävä liikumisen lisäämistä kokeilemalla maksutonta joukkoliikennettä

2185/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Joukkoliikennepäällikkö Katja Suhonen p. 044 416 4658

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tässä yhteydessä tullut riittävästi selvitettyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 30.08.2021

§ 316

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tässä yhteydessä tullut riittävästi selvitettyksi.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, 22.06.2021

§ 30

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä 8.3.2021:

”Toimiva ja saavutettava joukkoliikenne on keskeinen osa monen lahtelaisen sujuvaa arkea. Julkinen liikenne on myös lukuisille kaupunkilaisryhmille ainoa tapa liikkua lähiympäristössään lihasvoiman lisäksi. Joukkoliikenteen käyttö yhdistää niin koululaisia, työmatkapendelöijä kuin ikäihmisiä.

Kohtuullinen bussilipun hinta, nopea runkolinjat ja riittävä reitistö ovat merkittävässä osassa luomassa sujuvaa arkea: mahdollistamassa koulu- ja työmatkoja, kauppareissuja ja harrastusmatkoja. Kaupungin palveluiden ja toiminnan tulee olla jokaisen kaupunkilaisen saavutettavissa.

Joukkoliikenteen kulkutapaosuuden lisääminen on myös ympäristöteko. Kestävän liikkumisen edistäminen ja liikenteen päästöjen vähentäminen

ovat tärkeitä Lahden kaupungin ympäristötavoitteita. Erityisesti Euroopan Ympäristöpääkaupunkivuosi on Lahdelle paikka kokeilla ja selvittää uutta. Kokeilu maksuttomasta joukkoliikenteestä tuottaisi valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tärkeää tutkimustietoa, mikä sopisi Lahden ympäristöstatukseen.

Yllä olevin perustein valtuutetulle suotua aloiteoikeutta käyttäen Lahden Sos.-dem. valtuustoryhmä esittää, että Lahdessa tulee selvittää kestävä liikumisen lisäämistä kokeilemalla maksutonta joukkoliikennettä. Kokeilulla tulee edistää paitsi kaupungin ympäristötavoitteita, myös sujuvoittaa kaupunkilaisten arkea.”

Lahden sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä on tehnyt valtuustoaloitteen maksuttoman joukkoliikenteen kokeilusta. Aloitteen mukaan kokeilulla edistettäisiin kaupungin ympäristötavoitteita sekä sujuvoitettaisiin kaupunkilaisten arkea.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Bussilipun hinta on vain yksi joukkoliikenteen houkuttelevuuteen vaikuttavista tekijöistä. Valtuustoaloitteessakin todetaan, että bussilipun hinnan lisäksi arkea sujuvoittaa nopeat runkolinjat ja riittävä reitistö. Lahden seudun liikenteessä on parhaillaan käynnissä runkolinjastouudistuksen käyttöönotto ja uusi runkolinjasto saadaan kokonaisuudessaan käyttöön vuoden 2022 aikana.

Joukkoliikenteen kausilippu tai satunnaisemmalle matkustajalle arvo- ja mobiililippu ovat tälläkin hetkellä hinnaltaan kilpailukykyisiä yksityisautoiluun nähden. Esimerkiksi aikuisen arvolipun hinta on edullisimmaan 2,50 euroa ja aikuisen mobiililipun hinta 2,85 euroa. Lippuihin sisältyy aina maksuton vaihto-oikeus.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien valtakunnallisen henkilöliikennetutkimuksen (2016) mukaan suurimpia esteitä joukkoliikenteen käytölle ovat heikot yhteydet (16%), aikataulujen sopimattomuus (11%) ja se, että muut vaihtoehdot ovat parempia (11%) Vasta näiden jälkeen syynä on se, että matkalippu on kallis (7%). Tämän perusteella voidaan olettaa, että maksuton joukkoliikenne ei merkittävästi vähentäisi yksityisautoilua.

Maksuttomuus voi lisätä joukkoliikenteen matkustajamääriä selvästikin etenkin lyhyellä aikavälillä, mutta lisäys todennäköisesti puolestaan vähentäisi kävelyä ja pyöräilyä. Erityisesti lyhyet kävelymatkat vaihtuisivat helposti siihen, että kuljetaan pari pysäkinväliä bussilla. Tämä ei edistäisi ympäristökaupungin tavoitteita kestävästä liikkumisesta.

Valtuustoaloitteessa ei ehdoteta kokeilun pituutta. Kokeilun tulisi olla kuitenkin vähintään kuukauden mittainen, jotta se ehtisi vaikuttaa asukkaiden liikkumistottumuksiin. Ennen koronaa joukkoliikenteen lipputulot olivat keskimäärin 1,1 miljoonaa euroa kuukaudessa, vaihdellen kesäkuukausien n. 0,8 miljoonasta eurosta talvikuukausien jopa 1,4 miljoonaan euroon. Jo kuukauden kokeilu vaatisi kunnilta siis yhteensä noin miljoona euroa lisärahoitusta.

Lipputulot pienentävät merkittävästi joukkoliikenteen nettokustannuksia kunnille. Maksuttomuus tai edes sen kokeilu vaatisi kunnilta merkittävää lisärahoitusta.

Riskinä on myös, että joukkoliikenteen kysyntä kasvaisi erityisesti ruuhka-aikoina, jolloin nykyinen bussien kapasiteetti on jo pääsääntöisesti käytössä. Tällöin jouduttaisiin hankkimaan lisää autoja, mikä kasvattaisi myös kokeilun kustannuksia.

Koronatilanne on heikentänyt joukkoliikenteen taloudellista tilannetta merkittävästi. Lipputulomenetykset ovat kahden vuoden ajalta arviolta 8 miljoonaa euroa. Matkustajia voidaan houkutella takaisin joukkoliikenteeseen esimerkiksi lippujen alennuskampanjoilla, joissa lipputulomenetykset ovat pienemmät.

Lippujen hinnoittelun tai maksuttomuuden lisäksi joukkoliikenteen houkuttelevuuteen voidaan vaikuttaa markkinoinnilla, maankäytön ja infran yhteensovittamisella, rahoituksella ja verotuksella. Joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja kaupunkilaisten arjen sujuvuutta voidaan kehittää myös parantamalla joukkoliikenteen palvelutasoa ja lisäämällä vuorotarjontaa eri alueilla.

Mikäli joukkoliikenteestä jäisivät lipputulot pois, kuntien kiinnostus ja mahdollisuudet kehittää joukkoliikennettä ja parantaa sen palvelutasoa heikkenisivät merkittävästi.

Joukkoliikenteen maksuttomuutta on kokeiltu ja tutkittu laajasti Suomessa ja on yleisesti todettu, että se ei ole tehokkain keino edistää joukkoliikenteen käyttöä. Näin ollen kokeilulle Lahden seudulla ei nähdä tarvetta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

tiedoksi joukkoliikennepäällikkö Katja Suhonen